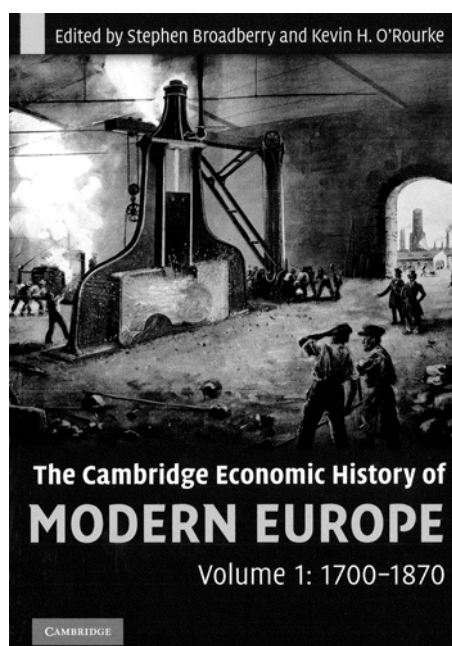

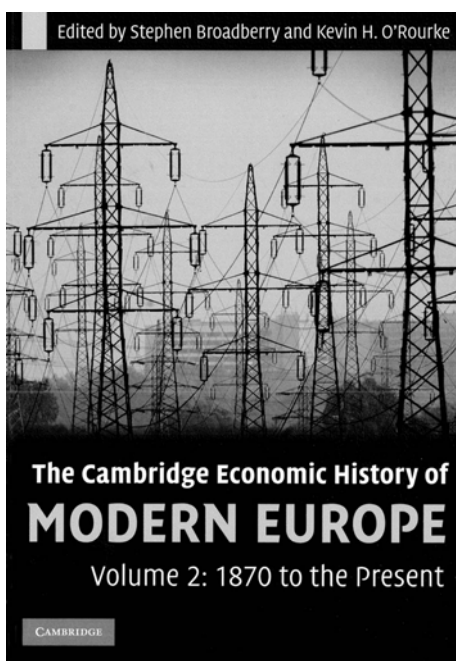
Stephen Broadberry, Kevin H. O'Rourke (eds.): THE CAMBRIDGE ECONOMIC HISTORY OF MODERN EUROPE, Vol. 1 (1700–1870) in Vol. 2. (1870 to the Present), Cambridge - New York, Cambridge University Press, 2010, 344 in 486 str.

Že uvodna beseda urednikov *The Cambridge Economic History of Modern Europe* napoveduje, da imamo pred seboj delo, ki ima namen predstaviti celovito ekonomsko zgodovino sodobne Evrope. To kaže na njegovo ambicioznost in tudi izjemnost, kljub temu da imamo opraviti z "učbenikom" za študente. Ambiciozno je tako zaradi časovnega obdobja, ki ga zajema (zadnja tri stoletja, od 1700 do danes oz. do trenutka, ko so nastajala posamezna poglavja), območja, ki ga pokriva (razdeljeno je na severno Evropo, južno Evropo in srednjo in vzhodno Evropo, ter tem, ki sledijo trenutnim trendom v ekonomski zgodovini in s katerimi je možno primerno analizirati in predstaviti ekonomsko zgodovino moderne in sodobne Evrope (gospodarska rast in poslovni cikli, analiza gospodarskih sektorjev – kmetijstvo, industrija in storitve ter življenjski standard, skupaj z analizo dohodkov in razvojem urbanizacije). S takšno konceptualno zasnovano delo želi, po besedah urednikov, nadgraditi obstoječe študije o evropski ekonomski zgodovini za čas od industrijske revolucije naprej, ki se večinoma zadržujejo znotraj okvirjev nacionalnih/državnih meja. Hkrati pa lahko ponudi več kot individualni pregledi ekonomske zgodovine Evrope od 18. do 21. stoletja, ki težko zajamejo tako široko paleto tem, ker se bolj posvečajo samo eni temi. Tako v tujini izjemno cenjeni maniri izdajanja zbornikov Cambridgeva Ekonomska zgodovina sodobne Evrope prinaša *state of the art* spoznanja s posameznih področjih s pomočjo kombiniranja kvalitativnega in kvantitativnega pristopa. Ker je namenjena dodiplomskim študentom in tistim, ki se šele uvajajo v polje sodobne ekonomske zgodovine, je predstavitev kvantitativnih metod kratka in osnovna, a lahko razumljiva, dopolnjena z obveznim navajanjem študij, kjer so te metode detajlnejše opisane in bolj izčrpno uporabljene. Takšen pristop je prijazen do bralca, saj mu pri branju ponuja orodje za boljše razumevanje teksta, a mu istočasno sugerira, kje je mogoče najti več informacij.

Prvi zvezek (*Volume 1*), ki obravnava čas od 1700 do 1870, je razdeljen

na tri glavne teme (*Aggregate growth and cycles*, *Sectoral analysis* in *Living standards*), s pripadajočimi poglavji. Rdeča nit, ki povezuje te tri teme, je koncept *modern economic growth*. Uvod v prvo temo (*Aggregate growth and cycles*) ponuja nazoren pregled aktualnih vprašanj v ekonomskem zgodovinopisju o naravi, značilnostih in pomenu ekonomske rasti v izbranem obdobju. Kar je opazno že takoj v tem poglavju in je značilno za celotno delo, je, da ne gre za deskriptivno predstavitev ekonomske zgodovine Evrope, ampak za problemski pristop k posameznim temam, preko primerjav metod in rezultatov različnih ekonomsko zgodovinopisnih študij, tako starejših kot aktualnih. Na takšen način bralec spoznava ne samo vsebino, temveč tudi razvoj zgodovinopisnih pristopov k izbrani temi, kar je dobro izhodišče za bodočo, bolj poglobljeno študijo. Vsebine, odprte v uvodu k prvi temi, so bolj detajlno predstavljene v poglavjih o demografskem prehodu in človeškem kapitalu, vlogi države in privatnih institucij, trgovini in imperializmu ter o poslovnih ciklih. Druga tema v tem zvezku se ukvarja s posameznimi sektorji (kmetijstvo, industrija, storitve), tretja pa z življenjskim standardom in urbanizacijo. Dodatno poglavje v tretji temi je primerjava sodobne ekonomske rasti med Evropo in Azijo (Indija in Kitajska), ki služi kot kratka predstavitev vprašanja, zakaj se je industrijska revolucija odvijala v Evropi, ne pa na Kitajskem ali v Indiji. Na koncu prvega dela je bibliografija in imenski ter stvarni indeks. Celotno delo je bogato s podatki, predstavljenimi v obliki tabel in grafov.

Struktura drugega zvezka se razlikuje od prvega, saj si tri glavne teme sledijo kronološko. Prva tema je čas od 1870 do prve svetovne vojne, torej obdobje globalizacije in evropske ekonomske dominacije v svetu. Druga tema obsega čas od 1914 do 1945 oz. obdobje deglobalizacije, ekonomskih vojn, krize in depresije. Tretja tema je reglobalizacija (od 1945 do danes), za katero je značilna ponovna izgradnja in močna ekonomska rast v Evropi v 50-ih in 60-ih letih, a tudi delitev na dva različna ekonomska sistema (kapitalističnega, ki je kombiniral tržno ekonomijo z državnim nadzorom in komunističnega). Znotraj posamezne teme so poglavja, podobno kot v prvem zvezku, razdeljena na predstavitev agregatne ekonomske rasti, razvoja v posameznih

sektorjih, poslovnih ciklov in ekonomskih politik ter prebivalstva in življenjskega standarda. Drugi zvezek je vsebinsko in podatkovno obsežnejši kot prvi, saj vključuje informacije in podatke za večje število držav (npr. Turčijo, države iz bivšega Vzhodnega bloka in bivše Jugoslavije). Poleg tega ekonomski zgodovinarji razpolagajo za 20. stoletje z občutno več podatki kot za 19. stoletje, še posebej za severno (Skandinavija), južno (Italija, Španija, Portugalska) ter srednjo Evropo (Avstrija, nekdanja Jugoslavija, Romunija, Bolgarija, Češka, Poljska). Kljub temu je, v primerjavi z državami zahodne, južne in severne Evrope, opazno manj informacij o državah vzhodne Evrope oz. Vzhodnega bloka (plus Jugoslavije) in Sovjetske zveze. Kakršen koli je vzrok za to, ta manjko ne škodi znanstveni kredibilnosti dela, še posebej če imamo v mislih, da so vzhodnoevropske države s svojimi podatki dobro zastopane za čas po 1990.

The Cambridge Economic History of Modern Europe je delo, ki dosega zastavljene cilje iz uvoda – ponuditi pregled sodobne ekonomske zgodovine Evrope, na način predstavitve aktualnih študij o izbranih temah. V njem ni ekonomske zgodovine posameznih držav; le-te nastopajo samo kot informacijske in podatkovne enote širše ekonomske zgodovine Evrope. Zaradi tega, in kvantitativnega pristopa, ni v njem najti poglobljene analize ekonomskih sistemov (nacistični, fašistični, komunistični) v Evropi v 20. stoletju. Za kaj takšnega zadostuje, da se bralec obrne na bibliografijo ali pa vzame v roke delo od Ivana T. Berenda *An Economic History of the Twentieth Century Europe*, ki je leta 2008 doživela nov ponatis. A vse ostalo, če sledimo tisti ponarodeli, je tu *The Cambridge Economic History of Modern Europe*.

Hrvoje Ratkajec